

Regeringens förslag om inrättande av barnfängelse – vad tycker Rädda Barnen?

Inledning

Den 19 februari 2026 lämnade regeringen in en proposition till riksdagen om införa särskilda avdelningar inom Kriminalvårdens anstalter där barn som döms till frihetsberövande straff ska placeras. Rädda Barnen kallar detta för barnfängelser. Det är stor sannolikhet att detta röstas igenom i Riksdagen – det är inte bara Tidöpartierna som står bakom detta, utan även Socialdemokraterna har uttalat sitt stöd för reformen.

Rädda Barnen har varit starkt kritiska till inrättandet av barnfängelser, då det går emot barnkonventionen och även är i strid med vad forskning har visat vara effektiva metoder för att rehabilitera och återanpassa barn som har begått grova brott. Detta underlag beskriver vad förslaget innebär, när det träder ikraft och vad Rädda Barnen anser om det och vad som bör göras i stället. Det kan vara användbart om du som medlem eller anställd får frågor om vad det innebär och/eller vad Rädda Barnen tycker.

Vad är det som föreslås?

Regeringen föreslår att det ska vara Kriminalvården som ska vara ansvariga för barn som har begått så allvarliga brott så att de har blivit dömda till ett frihetsberövande straff. Idag döms de flesta av dessa barn till så kallad sluten ungdomsvård, och blir placerade på de särskilda ungdomshemmen, som drivs av SiS. Detta innebär att Sverige nu kommer att sätta barn i fängelse.

Kriminalvården ska inrätta särskilda avdelningar där barnen ska placeras, på åtta olika anstalter¹ runt om i (södra) Sverige. Barnen ska få tillgång till rehabilitering och vård, men även sysselsättningsplikt som till stor del ska bestå av utbildning. Barnen kommer att vara inlåsta i sina celler 11 timmar per dygn, vilket är fyra timmar mindre än vuxna interner. Barn ska inte placeras tillsammans med vuxna, om det inte är för barnets bästa (tex en ensam flicka), och ska på anstalterna hållas åtskilda från vuxna i matsalar, idrottslokaler mm.

En portalparagraf om barnets bästa och barnets rätt att komma till tals införs i fängelselagen. Barn ska också ha särskilda regler när det gäller möjligheter till permission och villkorlig frigivning.

Fängelselagens regleringar om kontroll- och tvångsåtgärder (tex kroppsvisitation och undersökande av post) ska till stor del gälla barn. Det ska dock inte vara tillåtet att sätta fängsel på ett barn så att barnet tex blir bältat vid en säng. Däremot kommer avskiljning² vara tillåtet. Till skillnad från vad som gäller för SiS, så är inte avskiljning inom Kriminalvården

¹ Anstalterna är: Rosersberg (Uppland, pojkar), Österåker (Uppland, pojkar), Täby (Uppland, pojkar), Kumla (Närke, pojkar), Skenäs (Östergötland, pojkar), Högsbo (Västra Götaland, pojkar), Sagsjön (Västra Götaland, flickor) och Ystad (Skåne, flickor).

² Avskiljning innebär att ett barn kan separeras från övriga barn om det finns en risk att barnet skadar sig själv eller andra. Barnet placeras då i ett särskilt avskiljningsrum.

tidsbegränsat och det föreslår inte heller regeringen att det införs. Däremot framhåller man vikten av att portalbestämmelsen om barnets bästa beaktas vid beslut om avskiljning.

När börjar detta gälla?

Lagen som reglerar detta träder i kraft 1 juli 2026, enligt regeringens förslag.

Den gäller för brott som har begåtts efter 1 juli 2026. Det betyder att barn som har begått brott innan 1 juli 2026, kommer att dömas till sluten ungdomsvård även efter det datumet. Barn som avtjänar sluten ungdomsvård kommer också att fortsätta göra det på SiS.

Detta innebär i praktiken att det troligen kan dröja flera månader, kanske även upp till ett år, innan de första barnen börjar avtjäna straff på de särskilda barnavdelningarna inom Kriminalvårdens regi. Detta beror på att grova brott ofta tar lång tid att utreda, innan det blir dags för rättegång och att ett domslut i tingsrätt ofta överklagas till hovrätt. Domen måste ha vunnit laga kraft – d.v.s. tre veckor efter ett beslut i tingsrätt eller hovrätt – innan barnet kan börja avtjäna sitt straff i fängelset.

Vad står det i barnkonventionen och hur har den tolkats av FN:s barnrättskommitté?

Enligt artikel 37 i barnkonventionen får barn bara frihetsberövas som en sista utväg och sker det ska det vara för kortast möjliga tid. Varje frihetsberövat barn ska behandlas humant och med respekt för människans inneboende värdighet. Barnets behov ska beaktas utifrån hans ålder. Barn ska hållas åtskilda från vuxna och ska ha rätt till kontakt med sin familj.

Enligt artikel 40 ska varje barn som har begått brott behandlas på ett sätt som främjar barnets känsla av värdighet och värde, som stärker barnets respekt för andra mänskliga rättigheter och som tar hänsyn till barnet ålder och främjar att barnet återanpassas till och tar på sig en konstruktiv roll i samhället.

FN:s barnrättskommitté har väglett staterna i vad detta innebär i sin allmänna kommentar nr 24 om barnets rättigheter i det straffrättsliga systemet. Där framgår följande:

Alla stater bör avskaffa barnfängelser. Barn ska ges en fysisk miljö som ligger i linje med rehabiliteringsmålen för boendeplaceringen. Hänsyn ska tas till deras behov av privatliv, intellektuell stimulans, möjligheter att umgås med andra barn och att delta i idrott, fysisk träning, konst och fritidsaktiviteter. Kommittén betonar vidare vikten av barnets rätt till utbildning och hälso- och sjukvård.

Tvång får endast användas vid specifika undantagstillfällen och varje disciplinär åtgärd måste vara förenlig med upprätthållandet av barnets inneboende värdighet och med det grundläggandet syftet för institutionell vård. Barn ska inte heller isoleras, varje separation från andra ska ske under kortast möjliga tid och användas som en sista utväg. Om barn isoleras ska det ske under noggrann övervakning av en anställd och längden på isoleringen dokumenteras. Slutligen ska barn ha möjlighet att föra fram klagomål om behandlingen på institutionen och oberoende inspektörer ska ha befogenhet att genomföra regelbundna inspektioner på egna initiativ.

Barn genomgår en betydande fysisk, kognitiv och emotionell utveckling under hela barndomen. Det innebär bl.a. att barn inte har samma impulskontroll och förmåga till konsekvenstänkande som vuxna. Det innebär också att barn tenderar att vara mer riskbenägna, samtidigt som de inte fullt ut förstår konsekvenserna av sina handlingar eller vad det straffrättsliga förfarandet innebär. Därför ska de konsekvenser barnet får när hen döms för brott vara anpassade till barnets kognitiva och emotionella utveckling.

Vad tycker Rädda Barnen?

Rädda Barnen anser, i linje med FN:s kommitté för barnets rättigheter (FN:s barnrättskommitté), att alla stater bör avskaffa barnfängelser. Därför bör Sverige inte heller införa barnfängelser. Rädda Barnen anser också att varken Kriminalvården eller SiS, i sin nuvarande form, är lämpliga att vara huvudansvariga för verkställighet av ett frihetsberövande straff för barn. Utredningen som la fram förslaget hade dock bara dessa två myndigheter att välja mellan som ansvariga för dessa barn.

Rädda Barnen vill istället se en gedigen reform av tvångsvården för barn som begår brott, där fokus är på barnets rättigheter enligt barnkonventionen och barnets behov av behandling och stöd för att inte återfalla i kriminalitet och, som barnkonventionen uttrycker det, återanpassas till och ta på sig en konstruktiv roll i samhället.

I en sådan reform är det viktigt att säkerställa att barnet har en obruten vårdkedja, både vad gäller stödinsatser från socialtjänsten som behandling inom hälso- och sjukvården. Ett tydligt och bra samarbete mellan ansvarig myndighet för verkställandet av straffet, socialtjänst och hälso- och sjukvård krävs. Inte minst blir barn- och ungdomspsykiatri viktiga att samarbeta med.

En annan viktig aspekt att säkerställa är barnets rätt till utbildning. Utbildning är en av de starkaste skyddsfaktorerna för att motverka olika former av ohälsa och negativ utveckling. Att satsa på utbildning hos de barn som döms för brott kan därför vara en av de viktigaste åtgärderna som ska genomföras.

Länkar

Här finner du länkar till information om det ovanstående:

- Rädda Barnens remissvar [Rädda Barnen svarar på remiss – SOU 2023:44 En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga | Rädda Barnen](#)
- Rädda Barnens uttalande den 19 februari [Rädda Barnen: Barn ska inte sitta i fängelse | Rädda Barnen](#)
- Rädda Barnen på sociala medier 19 februari 2026 <https://www.facebook.com/share/v/1SPLqqupZ2/>
- Regeringens pressträff 19 februari [Pressträff om inrättandet av ungdomsfängelser - Regeringen.se](#)
- Regeringens proposition [Frihetsberövande påföljder för barn och unga - Regeringen.se](#)
- Kriminalvården om hur de arbetar med att etablera barnfängelser: [Här skapas de nya barnfängelserna](#)

- En rundtur på barnavdelningen på Kumla [Se bilderna inifrån Kumlas nya avdelning för barn | SVT Nyheter](#)

